

Ден 3 – Специализиран текст – Факти за отглеждането на соя в Южна Америка

Общо:

- От соевите зрънца се получават соев едросмлян екстракт (79%) и соево олио (18%). Останалото са загуби. Соевият едросмлян екстракт се използва основно като фураж, а соевото олио е най-употребяваното олио от растителен произход в човешкото хранене с пазарен дял от 25% в световен мащаб.
- В Южна Америка площите, на които се отглежда соя, непрекъснато нарастват. От 18 милиона хектара през 1995 те са достигнали до 33 милиона хектара през 2003. В Аржентина, Бразилия и Парагвай годишното увеличение е с по над 10%.
- Заради нарастването на населението на Земята и глобалното покачване на консумацията на месо, търсенето на соя до 2020 г. според статистиката ще нарасне с 40% и ще достигне до 281 милиона тона. Тъй като възможностите за увеличение на соевите плантации в САЩ, Китай и до някъде в Аржентина са изчерпани, увеличението на насажденията ще се случи основно в Бразилия, Парагвай и Боливия.

Последствия за околната среда

- Уголемяването на плантациите се случва до голяма степен за сметка на естествените природни пространства (гори и савани). Превръщането им в соеви полета на практика разрушава цялото разнообразие на видове в тези пространства (биодиверсията), най-вече при бозайниците, при влечугите, при птиците и при растенията.
- Въпреки че джунглите и дъждовните гори не са подходящи за отглеждането на соя, плантациите все повече напредват в гори на Амазонка в Бразилия. За отглеждането на соя всяка година се унищожават около 700.000 хектара гори. Около 70% от настоящото увеличение на обработваемите площи се дължи на нарастването на соевите плантации.
- Новите соеви насаждения в повечето случаи се отглеждат без предварително планиране на земите, което води до разделения на пространствата за живот. Често пъти това, че дадена област е защитена, изобщо не се взема предвид.

- Продължителното унищожаване на гори води до ерозия (загуба на най-горния слой на почвата поради навяхвания) и пречи на естествените отношения на влагата и водите, както и на трите основни речни системи в Бразилия.
- Унищожаването на дърветата чрез пожари е широко разпространена практика, както в горите, така и в саваните. В бразилския щат Мато Гросо, региона, произвеждащ най-много соя в Бразилия, през 2002 са избухнали 11.000 пожара. Това са 59% от всички горски пожари в страната.
- Използването на изкуствени торове и пестициди на големи площи замърсява подпочвените води и надземните води. Непрекъснатото увеличаване на производството на соя се предвижда да доведе до пренасищане на пазара и до спад в цените на световните пазари. Поради това соевите насаждения в Северна Бразилия ще бъдат отново разрушени. Животинският и растителен свят по тези места обаче ще може да се възстанови много по-бавно.

Социални и икономически последици

- Създаването на нови соеви плантации води до присвояване на земя. Прекратяването на соева индустрия, в която участват и външни работници, в засегнатите райони ще доведе до липса на работа и при местните лица и до обезлюдяване на селските райони.
- Отглеждането на соя в големи количества има нужда от по един работник на 100 до 200 хектара. Една от малкото работи, за които са нужни работници, е почистването от други растения. Условието на труд често са много лоши и минималните работни ставки не се спазват. Интернационалната Работна организация ИЛОе открила множество случаи на принудителна работа.
- Печалбата, т.е. доходите от производството на соя, в повечето случаи отива в джобовете на големите собственици на земя, на банки, на търговски къщи и на транспортни фирми. За местното население остава малко.
- Отглеждането на соя вреди на местното население посредством избухването на горски пожари, замърсяване на водите, намаляване на запасите за напояване от подземни води и чрез загубата на естествени източници на храна.
- Поради обезлесяването местното население губи възможността да намира в гората прехрана и билки, използвани при народната медицина.

- Дългосрочните инвестиции в отглеждането на соя увеличават държавния дълг и могат да се разглеждат като погрешни инвестиции, когато заради препроизводство и пренасищане на пазара цените паднат.

Алтернативи

- Укрепване на земите: Поради лоша или едностранна и еднообразна употреба огромни земни площи са загубили своето плодородие и в резултат на това се изоставят. Чрез прилагането на подходящите техники те могат да възвърнат плодородието си и продуктивността си.
- По-добро отношение към настоящите соеви насаждения: Чрез минимални грижи за почвата ерозирането ѝ в дългосрочен план може да бъде избегнато.
- Интегрираните или биологичните методи за борба с плевелите и вредителите могат да намалят негативните влияния на пестицидите както по отношение на околната среда, така и във връзка с работещите с тях.
- По-добро използване на пасищата: Редуването на използването на полята за отглеждане на соя и за паша на животните предлага двойни ползи: обогатяването на почвата с азот от соята подобрява качеството на пашата, а натискът от увеличаването на соевите плантации за сметка на площите за живот намалява.
- Заменянето на вноса на соеви фуражи с отглеждане на местни протеинови растения като например люцерна, полски фасул и др. Това включва и разширяването на отглеждането на междинни култури.

Повече информации и изследвания за отглеждането на соя можете да намерите на www.wwf.ch/conversion .